

Sto rokov politického snívania (1914 - 2014)

Andrej Szolgay

komentár k prekladu článku Rudolfa Steinera „Nezamestnanosť“

Tohtoročné sté výročie začiatku prvej svetovej vojny mnohých priviedlo k úvahám o tom, aké poučenie si môže ľudstvo vziať z tejto katastrofy. Táto vôľa k poučeniu sa je dôležitá a určite by pri tom bolo užitočné, keby sa ľudia zamysleli práve nad „snovou“ politikou, o ktorej písal Rudolf Steiner – lebo ona bola príčinou vojny.

Aj na príklade histórie Spoločnosti národov je možné vidieť, že napriek krásnym víziám o celosvetovom dialógu bola takáto politika v reálnom živote úplne neúčinná. Spoločnosť národov vznikla v roku 1919 sľubujúc medzinárodnú spoluprácu a svetový mier. Po počiatočnom zdanlivo priaznivom vývoji sa v tridsiatych rokoch 20. storočia postupne ukázala jej bezmocnosť voči výzvam doby. Pretože nebola schopná zastaviť nástup fašizmu (ktorý žal úspechy aj vďaka spoločenským podmienkam vytvoreným kritickou nezamestnanosťou) a ani zabrániť vypuknutiu novej svetovej vojny, stala sa zbytočnou a v roku 1946 bola rozpustená.

Na jej činnosť čiastočne nadviazala Organizácia spojených národov. Hoci nie je možné uprieť generáciám politikov v OSN dobré úmysly a úprimnú snahu, len ťažko možno povedať, že výsledky tejto organizácie sú lepšie ako výsledky jej predchodkyne. Nedokázala zabrániť štyridsať rokov trvajúcemu rozdeleniu sveta na dva veľké mocenské bloky, pričom sa ľudstvo celé desaťročia potácalo na pokraji nukleárnej vojny a jej najkritickejší moment, Kubánska kríza, bol v skutočnosti vyriešený mimo pôdy OSN.

Ani po roku 1989 sa napriek ukončeniu studenej vojny veľa nezmenilo. Svetové veľmoci realizujú svoje zámery bez ohľadu na pekne znejúce politické deklarácie. Už dlhšie obdobie trvá kritika OSN kvôli korupcii, odtrhnutosti od života bežných ľudí a tiež kvôli tomu, že nepodlieha žiadnej kontrole [1]. K tomu sa pridáva úpadok autority tzv. medzinárodného práva, na ktorom stavia OSN svoje aktivity.

Nakoniec jej „rozvojové ciele tisícročia“ z roku 2000 najlepšie ukazujú stav uvažovania tých, ktorí túto organizáciu vedú. Jeden príklad za všetky: Cieľ číslo jedna je odstrániť extrémnu chudobu a hlad, odstrániť nezamestnanosť a zaistiť dôstojnú prácu pre všetkých. Cieľ je to zaiste vznešený a proti nemu tu nie je nič namietané. Ale táto politická organizácia chce opäť realizovať niečo, čo patrí výlučne do ekonomickej oblasti a má byť spravované na základe podmienok tejto oblasti samotnej.

Náuka, ktorú Rudolf Steiner v svojom článku požaduje, má byť náukou hovoriacou o škodlivosti súčasného chaotického prepojenia politiky, ekonomiky a kultúry. Takáto náuka ani po uplynutí takmer sto rokov od čias jeho pôsobenia ešte nebola rozpracovaná, hoci jej potreba je stále zjavnejšia. Ak by politici na pôde OSN začali viesť dialóg o potrebe odčlenenia troch spoločenských oblastí – oblasti kultúrnej

(duchovnej), oblasti ekonomickej a oblasti politickej – tak by sa ich činnosť konečne začala uberať správnym smerom.

Aj tohtoročné tragické udalosti na Ukrajine sú len ďalším dôkazom, že toto odčlenenie je nevyhnutné, ak sa chceme ako spoločnosť pohnúť ďalej a nie sa len stále točiť v tomto bludnom kruhu. Veď na to ani netreba veľa premýšľať, aby človek pochopil, že ak by politika a ekonomika neboli prepojené spôsobom, akým sú prepojené dnes, tak by žiaden ukrajinský konflikt ani nevznikol. Oligarchovia, zbrojárska lobby a akíkoľvek ďalší aktéri týchto udalostí by jednoducho nemali vplyv a moc, ktoré majú dnes. Tiež európske sankcie voči Rusku by boli nemysliteľné, rovnako ako ruská odvetá v podobe obmedzovania dodávok plynu, lebo sú to len politické rozhodnutia a ekonomicky by nemali žiadne opodstatnenie. Toto všetko spôsobuje stupňovanie napätia a zmätkov, negatívne sa to dotýka životov miliónov ľudí veľkej časti sveta a je to práve dôsledkom onej „snovej“ politiky.

Čo sa týka nezamestnanosti – hoci sa stále viac hovorí o tom, že tá súčasná je v niektorých krajinách (hlavne pri nižších vekových skupinách) alarmujúca, stále sa na ekonomický vývoj hľadí s miernym optimizmom a zároveň s neochotou urobiť potrebné zmeny. Politici sú ešte tak schopní odhlasovať zvýšenie sociálnych dávok spojených so zákonnou povinnosťou ich odpracovať cez „verejnoprospešné práce“ alebo napríklad zaviesť onen podivný minimálny garantovaný príjem (na Cypre), pri ktorom iba presúvajú peniaze z jednej priehradky sociálneho systému do druhej. Našťastie stupeň abstraktného uvažovania ešte zatiaľ nedosahuje k zavedeniu nepodmieneného základného príjmu, a dúfajme, že ani nikdy nedosiahne. Ekonomia urobila za tých sto rokov aspoň malý krok k prehodnoteniu a opraveniu svojho „národohospodárskeho úsudku“, lebo globalizačný vývoj ju k tomu donútil (hoci ešte stále je veľa čo vylepšovať), ale politické „snívanie“ zostáva aj v tejto súvislosti nerušené.

Súčasná politika (a s ňou, bohužiaľ, aj zástupy občanov) teda spí storočným spánkom a chaos sa pomaly stupňuje. Zostáva len dúfať, že prebudenie príde skôr, ako budú „svetové hospodárske pomery“ znovu rozdrvené.

[1] Existujú aj oveľa vážnejšie obvinenia voči OSN, ale to je mimo zámer tohto textu. Koho to zaujíma, môže začať napríklad tu: http://en.wikipedia.org/wiki/Criticism_of_the_United_Nations